

Sygn. akt: I ACa 141/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Cesarz
Sędziowie:	SA Dorota Ochalska - Gola (spr.) SO del. Krzysztof Wójcik
Protokolant:	stażysta Agata Józwiak

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2013 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. G.**

przeciwko **(...) Spółdzielni (...) w Ł.**

o uchylenie uchwały

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 listopada 2012 r. sygn. akt II C 851/12

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 141/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny oddalił powództwo P. G. przeciwko Spółdzielni (...) w Ł. o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej numer (...) z 9 maja 2012 r. i nie obciążył powódki kosztami postępowania poniesionymi przez stronę pozwaną.

Powyzsze rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych, które Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje i przyjmuje za własne:

Powódka była długoletnim członkiem pozwanej Spółdzielni (...) w Ł. zatrudnionym na podstawie spółdzielczej umowy o pracę.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 28 grudnia 2006 r. Sąd Okręgowy w Łodzi częściowo ubezwłasnowolnił powódkę z powodu choroby psychicznej. W konsekwencji ubezwłasnowolnienia Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi w dniu 27 lutego 2007 r. w sprawie o sygn. VII Ns 22/07 ustanowił dla powódki kuratelę powierzając obowiązki kuratora ojcu - Z. G..

Z kolei postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2007 r. w sprawie VII Nsm 161/07 Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi ograniczono powódce władzę rodzicielską nad małoletnią córką K. G. poprzez umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej M. i Z. G..

W dniu 21 kwietnia 2010 r. pozwana Spółdzielnia wypowiedziała powódce spółdzielczą umowę o pracę zawartą 12 maja 1992 r. ze skutkiem na dzień 31 maja 2010 r. Na skutek odwołania powódki, pismem z 16 maja 2011 r. Spółdzielnia, wykonując prawomocny wyrok Sądu, przywróciła powódkę do pracy na poprzednio obowiązujących warunkach. W dniu 30 marca 2012 r. pozwana Spółdzielnia rozwiązała z powódką spółdzielczą umowę o pracę na skutek długotrwałej choroby i wyczerpania okresu zasiłkowego. Pismem z dnia 2 kwietnia 2012 r. powódka wystąpiła do pozwanej Spółdzielni, po uzyskaniu zdolności do pracy, z wnioskiem o nawiązanie spółdzielczego stosunku pracy, jako że nadal pozostawała członkiem spółdzielni.

Uchwałą Rady Nadzorczej Nr (...) z 9 maja 2012 r. Spółdzielnia, uwzględniając fakt ubezwłasnowolnienia częściowego powódki, rozwiązała z nią stosunek członkostwa i wykreśliła z rejestru członków. W uzasadnieniu uchwały powołano się na treść § 11 Statutu Spółdzielni oraz na art. 194 § 1 pkt 3 ustawy - Prawo Spółdzielcze. Pismem sporządzonym w dniu 10 maja 2012 r. poinformowano powódkę o treści podjętej uchwały Nr (...). Strona pozwana dysponowała zarówno orzeczeniami dotyczącymi ograniczenia władzy rodzicielskiej nad dzieckiem powódki, jak i ubezwłasnowolnienia oraz ustanowienia kuratora powódki. Córka powódki zgłoszona została do ubezpieczenia społecznego, do aktu urodzenia dziecka podpięty został odpis postanowienia o ustanowieniu kuratora.

W oparciu o tak zakreśloną podstawę faktyczną Sąd Okręgowy uznał powództwo za niezasadne. Odwołując się do treści art. 42 ustawy z 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz. U. z 1995 r., Nr 54, poz. 288 ze zm. - dalej: „Pr.spółdz.”) wskazał, iż członek spółdzielni może zaskarżyć do sądu uchwałę z powodu jej niezgodności z prawem lub postanowieniami statutu, bądź gdy jest ona sprzeczna z dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka. Zgodnie z art. 24 § 1 Pr.spółdz., spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie albo wykreślenie członka. Niezawinione przez członka niewykonywanie obowiązków statutowych może być przyczyną wykreślenia go z rejestru członków spółdzielni (§ 3 art. 24 Pr.spółdz.). W tym wypadku statut określa przyczyny wykreślenia. W myśl § 4 tego przepisu, wykluczenia albo wykreślenia może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza albo walne zgromadzenie spółdzielni. Organ, do którego kompetencji należy podejmowanie uchwał w sprawie wykluczenia albo wykreślenia, ma obowiązek wysłuchać wyjaśnień zainteresowanego członka spółdzielni.

W dalszych rozważaniach Sąd I instancji dokonał wykładni przepisu art. 15 § 2 i 3 Pr.spółdz. podkreślając, że osoba o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub niemająca tej zdolności może być członkiem spółdzielni jedynie wtedy, gdy statut dopuszcza taką możliwość. W okolicznościach sporu obowiązujący od dnia 2 czerwca 2006 r. Statut pozwanej Spółdzielni nie przewiduje takiej możliwości. W § 11 określa warunki, jakie musi spełniać osoba fizyczna, aby mogła zostać członkiem spółdzielni:

- a) musi być osobą niepełnosprawną;
- b) musi posiadać pełną zdolność do czynności prawnych;
- c) być zdolną do wykonywania pracy w Spółdzielni, a Spółdzielnia może ją zatrudnić;
- d) być zatrudnioną w Spółdzielni na czas nieokreślony;
- e) oraz spełniać inne wymagania określone w statucie,

Zgodnie z § 20 Statutu, członek nie wykonujący obowiązków statutowych z przyczyn przez niego nie zawinionych może być pozbawiony członkostwa przez wykreślenie z rejestru członków Spółdzielni. Wykreślenie z tego rejestru może nastąpić m.in. w wypadku, gdy członek spółdzielni utracił pełną zdolność do czynności prawnych. Sąd I instancji podkreślił, że ta regulacja odpowiada dyspozycji art. 194 § 1 Pr. Spółdz.

W przekonaniu Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie nie ma żadnych wątpliwości, iż powódka została ubezwłasnowolniona częściowo. Strona powodowa zdaje się błędnie utożsamiać utratę pełnej zdolności do czynności prawnych z utratą w pełni zdolności do tych czynności. Tymczasem nie może być najmniejszych wątpliwości, iż powódka na skutek ubezwłasnowolnienia częściowego utraciła pełną zdolność do czynności prawnych, zachowując jedynie zdolność częściową.

Sąd I instancji nie podzielił argumentacji strony powodowej, iż utrata pełnej zdolności do czynności prawnej, o której mowa w § 20 Statutu oznacza, iż członek może być wykreślony jedynie w przypadku całkowitego braku zdolności do czynności prawnych, czy też inaczej - w przypadku utraty w pełni zdolności do tych czynności.

Skoro zgodnie z § 11 Statutu, członkiem spółdzielni może być osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnej, to nie może być członkiem osoba z częściową zdolnością do czynności prawnych.

Zgodnie z treścią art. 12 k.c. nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście, oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo (art. 15 k.c.). Wynika z tego, że pełną zdolność do czynności prawnych mają osoby pełnoletnie, co do których nie orzeczono ubezwłasnowolnienia. Jeśli wymagane jest posiadanie zdolności prawnej bez zastrzeżenia, że chodzi o pełną zdolność, obejmuje on również osoby o ograniczonej zdolności. Tymczasem, jak zauważył Sąd I instancji, Statut pozwanej Spółdzielni zarówno w § 20 jak i w § 11 mówi wprost o pełnej zdolności do czynności prawnej, jaką muszą posiadać członkowie spółdzielni, a nie w ogóle o posiadaniu zdolności do czynności prawnej. Sąd I instancji podniósł, że powódka z chwilą ubezwłasnowolnienia częściowego utraciła pełną zdolność do czynności prawnych, a zatem nie spełnia wymogów stawianych przez Statut członkom Spółdzielni. Tym samym zaskarżona uchwała Rady Nadzorczej nie narusza przepisów prawa bądź statutu spółdzielni i nie ma podstaw do jej uchylecia. Dla rozstrzygnięcia nie ma znaczenia zapis art. 22 § 3 k.p., dotyczący możliwości nawiązania stosunku pracy przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych, jako że uchwała o wykreśleniu powódki z rejestru członków, została wydana na podstawie przepisów prawa spółdzielczego i postanowień Statutu Spółdzielni. Rozpatrywana sprawa nie dotyczy stosunku pracy a stosunku członkostwa i jako taka rozstrzygana jest na gruncie przepisów regulujących ten stosunek.

Sąd Okręgowy nie podzielił także poglądu strony powodowej, iż wąskie literalne rozumienie zapisów zawartych w § 11 i § 20 Statutu dotyczących konieczności posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych przez członków Spółdzielni, oznacza, że zaskarżona uchwała jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Przepis art. 5 k.c. powinien być stosowany rygorystycznie i nie może, poza sytuacjami szczególnie wyjątkowymi, wyłączać stosowania zapisów oczywistych i jednoznacznych. Ponadto art. 5 k.c. może być tylko podstawą obrony przed nadużyciem prawa podmiotowego, nie zaś samodzielną podstawą powództwa.

Za bezzasadny Sąd Okręgowy uznał zarzut dotyczący zachowania pozwanej rzekomo sprzecznego z dyspozycją art. 192 § 1 i 2 Pr.spółdz. W myśl powołanego przepisu, po ustaniu przyczyn, które uzasadniały wypowiedzenie albo rozwiązanie przez spółdzielnię spółdzielczej umowy o pracę bez wypowiedzenia w czasie trwania członkostwa, spółdzielnia i członek spółdzielni obowiązani są zawrzeć spółdzielczą umowę o pracę, i w razie naruszenia przez spółdzielnię tego obowiązku członkowi spółdzielni służy roszczenie o nawiązaniu spółdzielczej umowy o pracę o treści odpowiadającej aktualnym możliwościom gospodarczym spółdzielni. Członkowi, który podjął pracę, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy na zasadach określonych w art. 188 § 2, z tym że za podstawę obliczenia wysokości przeciętnego wynagrodzenia przyjmuje się wynagrodzenie ustalone dla nowo podjętej pracy. Jak stwierdził Sąd I instancji, skoro powódka od roku 2006 posiada jedynie częściową zdolność do czynności prawnych - wciąż

istnieje przeszkoda w przyznaniu jej przymiotu członka spółdzielni. Tym samym nie można pozwanej Spółdzielni postawić zarzutu, iż doprowadziła do naruszenia obowiązku wynikającego z art. 192 § 1 Pr.spółdz.

Powyższej oceny roszczenia nie zmieniał zdaniem Sądu I instancji fakt, iż pozwana przez pewien czas nie reagowała na fakt utraty przez powódkę pełnej zdolności do czynności prawnych. Z powyższych względów powództwo oddalono jako bezzasadne, a o kosztach procesu orzeczono w oparciu o art. 102 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1) naruszenie art. 244 § 1 i 2 lub art. 245 k.p.c. poprzez oparcie się przez Sąd I instancji na Statucie pozwanej Spółdzielni, który nie spełnia wymogów dokumentu z uwagi na **brak podpisu pod nim, a nadto na** statucie zdezaktualizowanym, gdyż z wypisu z KRS pozwanej wynika, że Statut pozwanej uchwałą jej walnego zgromadzenia z dnia 29 maja 2009 r. **był nowelizowany;**

2) naruszenie art. 233 § 1 i 2 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji granic właściwej oceny dowodów przez przyzmat ich wiarygodności i mocy dowodowej, w odniesieniu do § 11 Statutu pozwanej w związku z **art. 15 § 3 Pr.spółdz., który** dopuszcza możliwość członkostwa w spółdzielni osób o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub nie mających tej zdolności;

3) naruszenie prawa materialnego na skutek niewłaściwego zastosowania art. 181a § 1 i art. 182 § 1 Pr.spółdz. w związku z art. 8 k.p. lub art. 5 k.c., jako że powódka jest osobą niepełnosprawną i po uzyskaniu zdolności do pracy w dniu 5 kwietnia 2012 r. zgłosiła gotowość przystąpienia do pracy w celu konkretyzacji podmiotowego prawa do zatrudnienia, wynikającego ze stosunku członkostwa u strony pozwanej, a spotkała się z retorsją w formie wykreślenia jej z rejestru członków w sytuacji, gdy strona pozwana korzysta ze środków publicznych na rehabilitację inwalidów, a w dniu zgłoszenia pisemnego wniosku powódka była członkiem pozwanej Spółdzielni i ciążył na niej bezwzględny obowiązek jej zatrudnienia, a żaden przepis prawa nie obligował pozwanej do wykreślenia jej z członkostwa, jako że ani Statut ani przepisy Prawa spółdzielczego nie zawierają takiego zapisu;

4) naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 3 pkt 1,2 i art. 8 pkt 2 ustawy z 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2010 r. nr 254, poz. 1700), **jako że powódka jest osobą niepełnosprawną**, a działanie organów pozwanej zmierzające do pozbawienia jej członkostwa w spółdzielni mają wymiar wyłącznie pozorny w celu ukrycia właściwych intencji w zakresie pozbawienia powódki możliwości kontynuowania spółdzielczej umowy o pracę, zwłaszcza że w przeciwieństwie do Kodeksu pracy ustawa Prawo spółdzielcze nie została znowelizowana pod kątem wdrożenia dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego Traktowania w zakresie zatrudniania i pracy - Dz.Urz. WEL 303 z 2 grudnia 2000 r.;

5) naruszenie przepisu prawa materialnego przez błędne zastosowanie art. 24 § 3 Pr.spółdz w związku z art. 233 k.p.c.. przez niezgodny ze stanem faktycznym zapis w treści uzasadnienia uchwały rady nadzorczej pozwanej: „utratę pełnej zdolności do czynności prawnych”, **jako że powódka utraciła jedynie częściową zdolność do czynności prawnych.**

W konkluzji skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i jego zmianę poprzez uchylenie zaskarżonej uchwały rady nadzorczej strony pozwanej i orzeczenie wyrokiem sądowym stosunku członkostwa powódki u strony pozwanej a nadto zasądzenie kosztów procesu z uwzględnieniem kosztów zastępstwa prawnego za obie instancje.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

W ramach kwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 244 k.p.c. lub art. 245 k.p.c. poprzez oparcie się przez Sąd Okręgowy na dokumencie w postaci Statutu pozwanej Spółdzielni, który nie został podpisany. Po pierwsze, strona na potrzeby dochodzonego roszczenia albo obrony przed wytoczonym powództwem może powołać się na dowód z dokumentu nie tylko wtedy, gdy dołączyła jego odpis do pisma procesowego, ale też wtedy gdy w ogóle nie złożyła go do akt sprawy. Jeśli fakt istnienia tego dokumentu i jego treść nie jest kwestionowana przez stronę przeciwną, to sąd orzekający z reguły nie musi dysponować tym dokumentem lub jego odpisem, aby ustalić fakty związane z samym jego istnieniem, autorstwem, datą powstania i treścią. Ponadto w obu tych wypadkach przepis art. 129 k.p.c. daje stronie prawo do zaznajomienia się z oryginałem dokumentu, na jaki powołuje się strona przeciwna, poprzez zażądanie jego złożenia.

W niniejszej sprawie oznacza to, że strona pozwana mogłaby powoływać się na swój Statut nawet w braku załączenia go do akt sprawy i sąd mógłby dokonać na jego podstawie ustaleń oraz oceny prawnej roszczenia. Inna byłaby sytuacja w przypadku kwestionowania przez powódkę jako stronę przeciwną treści tego Statutu. Wówczas na jej żądanie strona pozwana miałaby obowiązek złożyć odpis tego dokumentu, poświadczony za zgodność z oryginałem przez notariusza albo przez występującego w sprawie jej profesjonalnego pełnomocnika (art. 129 § 1 i 2 k.p.c.), a wyjątkowo jego oryginał w okolicznościach objętych treścią art. 129 § 4 k.p.c.

W rozpoznawanej sprawie pozwana już do odpowiedzi na pozew załączyła odpis swojego Statutu poświadczony za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika w osobie radcy prawnego. Odpis ten nie został podpisany przez osoby do tego uprawnione w imieniu Spółdzielni, niemniej jednak skoro jest to odpis dokumentu, a nie oryginał, to dla jego ważności i skuteczności procesowej nie jest wymagane opatrzenie go podpisem. Odpis dokumentu to kolejny jego egzemplarz, który jest zgodny z oryginałem, przy czym nie ma znaczenia, czy jest to kopia maszynowa, kserokopia czy wydruk komputerowy. Nie musi być przy tym podpisany przez osobę, od której pochodzi. Składane odpisy dokumentów powinny jednak wiernie oddawać treść oryginału, gdyż tylko wtedy są rzeczywiście odpisami.

Statut spółdzielni sam w sobie jest dokumentem prywatnym (art. 245 k.p.c.). Natomiast, jak wynika z art. 129 § 3 k.p.c., zawarte w odpisie dokumentu poświadczenie zgodności z oryginałem przez występującego w sprawie profesjonalnego pełnomocnika strony ma charakter dokumentu urzędowego. Przy istniejącym na gruncie art. 252 k.p.c. rozkładzie ciężaru dowodu w razie zaprzeczenia prawdziwości dokumentu urzędowego (art. 244 k.p.c.), to strona powodowa jako zaprzeczająca winna była wykazać, że zawarte w poświadczeniu zgodności z oryginałem oświadczenie pełnomocnika strony powodowej, jest niezgodne z prawdą. Powódka w toku procesu takiego zaprzeczenia nie złożyła, koncentrując się w apelacji jedynie na braku podpisu na odpisie Statutu pozwanej Spółdzielni. Jak wyżej wskazano, ta okoliczność nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sporu, skoro powódka w toku postępowania przed Sądem I instancji nie kwestionowała samego faktu istnienia Statutu pozwanej o treści odpowiadającej złożonemu odpisowi. Dopiero w apelacji skarżąca po raz pierwszy podniosła, że Sąd I instancji oparł się na nieaktualnym Statucie (jego nieaktualnej wersji) z 2006 roku. Zarzut ten jest nieskuteczny o tyle, iż jak wynika z odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestru Przedsiębiorców pozwanej Spółdzielni (k.62), zmiany Statutu podjęte w latach 2008 i 2009 nie dotyczyły § 11, określającego warunki, jakie musi spełnić osoba fizyczna, aby mogła zostać członkiem spółdzielni. Ten zapis Statutu był zaś podstawą podjęcia przez stronę pozwaną zaskarżonej uchwały, a jego wykładnia stanowiła oś sporu w sprawie.

Apelująca podniosła także zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 i 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, przy czym jak wynika z przywołanej na jego poparcie argumentacji, uchybienia tego upatruje w wadliwej wykładni zapisu § 11 Statutu. Tymczasem Sąd I instancji dokonał pozytywnych ustaleń co do treści omawianego postanowienia Statutu. Nie dopuścił się zatem żadnych uchybień na etapie dowodzenia i oceny dowodów. Natomiast wykładnia poszczególnych postanowień Statutu dokonywana jest na etapie subsumcji ustalonego stanu faktycznego pod normy prawa materialnego i ewentualne jej wadliwości mogą być skutecznie zwalczane jedynie w ramach zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego, normujących reguły wykładni oświadczeń woli. W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że statut jest szczególnym rodzajem umowy, czego konsekwencją jest to, iż

instytucjonalnie jest on związany z reżimem cywilnych czynności prawnych. W konsekwencji jego postanowienia powinny być tłumaczone według dyrektyw wynikających z art. 65 k.c. (tak SN w wyroku z dnia 25 lipca 2003 r. w sprawie V CK 117/02, Lex nr 172830; podobnie w wyroku z dnia 30 września 2009 r. w sprawie V CSK 86/09, Lex nr 627242). W rozpatrywanej sprawie powódka w skuteczny sposób nie podniosła zarzutu naruszenia art. 65 k.c. i nie podważyła zaprezentowanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wykładni postanowień § 11 Statutu Spółdzielni, o czym będzie mowa w dalszej części rozważań.

Przy prawidłowo ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy nie dopuścił się naruszenia prawa materialnego, które było właściwe dla poddanego osądowi żądania.

Przede wszystkim Sąd I instancji prawidłowo przyjął, że przedmiot sporu był ograniczony do badania kwestii zgodności z prawem i postanowieniami Statutu uchwały Rady Nadzorczej pozwanej o wykreśleniu powódki ze Spółdzielni, a więc stosunku członkostwa, nie zaś stosunków pomiędzy powódką a pozwaną w zakresie spółdzielczej umowy o pracę i roszczeń wywodzonych z uprawnień pracowniczych powódki. W przeciwnym wypadku właściwym do rozpoznania sprawy byłby wyłącznie sąd pracy w postępowaniu odrębnym (vide postanowienie SN z dnia 29 października 2007 r. w sprawie II PZ 47/07, OSNP 2009/1-2/15). W okolicznościach sporu stosunek pracy między stronami ustał na skutek jego rozwiązania bez wypowiedzenia dokonanego przez pozwaną Spółdzielnię w dniu 30 marca 2012 r. Poza kognicją Sądów obu instancji pozostawała kwestia istnienia po stronie powódki roszczenia o jego nawiązanie, wywodzonego przez skarżącą z art. 192 § 2 Pr. spółdz. i oceny przesłanek z § 1 tego przepisu. W toku postępowania powódka nie zwerbalizowała zresztą takiego żądania. W konsekwencji ustania stosunku pracy, dochodzone pozwem roszczenie nie mogło być oceniane przez pryzmat przywołanego w apelacji art. 8 k.p., stanowiącego klauzulę generalną nadużycia prawa w stosunkach prawa pracy, ani przepisu art. 182 § 1 Pr. spółdz. odzwierciedlającego zasadę pozostawiania spółdzielni i członka spółdzielni w stosunku pracy.

Podzielić należy także stanowisko Sądu Okręgowego, iż zaskarżona uchwała Rady Nadzorczej w ostatecznym rozrachunku nie narusza dyspozycji art. 42 § 2 i 3 Pr.spółdz. Szczegółowe rozważania w tym zakresie należy poprzedzić oceną zgłoszonego w pozwie żądania. W myśl przepisu art. 24 § 6 pkt 2 Pr. spółdz. członek spółdzielni ma prawo zaskarżyć do sądu uchwałę rady nadzorczej o jego wykreśleniu w terminie sześciu tygodni od dnia doręczenia członkowi uchwały z uzasadnieniem, przy czym do tego postępowania przepisy art. 42 Pr. spółdz. stosuje się odpowiednio. W konsekwencji należy przyjąć, że wykreślony członek spółdzielni dysponuje różnymi rodzajowo roszczeniami w zależności od charakteru uchybień, jakimi, jego zdaniem, dotknięta jest uchwała rady nadzorczej o jego wykreśleniu. W przypadku sprzeczności uchwały z ustawą Prawo spółdzielcze przewiduje ogólną sankcję nieważności uchwały (art. 42 § 2). W tym wypadku, właściwe jest więc tylko powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały oparte na art. 189 k.p.c. Powództwo o uchylenie uchwały rady nadzorczej przysługuje wtedy, gdy opiera się na sprzeczności uchwały z postanowieniami statutu, bądź dobrymi obyczajami lub gdy godzi w interesy spółdzielni albo miała na celu pokrzywdzenie członka (art. 42 § 3 Pr. spółdz.). Apelująca, domagając się konsekwentnie uchylenia zaskarżonej uchwały nr 20/2012 z dnia 9 maja 2012 r. podnosi zarzuty jej sprzeczności z art. 181a § 1 Pr. spółdz. czy przepisami ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz.U. Nr 254, poz. 1700), które w razie ich zasadności skutkowałyby nieważnością uchwały, a tym samym uzasadniałyby wyłącznie żądanie stwierdzenia nieważności uchwały, a nie jej uchylenia. Już ta okoliczność wskazuje na bezzasadność dochodzonego pozwem roszczenia. Tym niemniej żaden z argumentów apelacji nakierowanych na wykazanie wadliwości zaskarżonej uchwały Rady Nadzorczej nie zasługuje na uwzględnienie także z przyczyn merytorycznych.

Przede wszystkim dokonana przez Sąd I instancji wykładnia postanowień § 11 Statutu w pełni uwzględnia treść art. 15 Pr.spółdz. W § 2 przepis ten stanowi, że członkiem spółdzielni może być każda osoba fizyczna o pełnej zdolności do czynności prawnych, która odpowiada wymaganiom określonym w statucie, chyba że ustawa stanowi inaczej. Natomiast jak wynika z § 3 tego artykułu, statut może określać ponadto wypadki, w których dopuszczalne jest członkostwo osób o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub niemających tej zdolności. Osoby takie nie

mogą być członkami organów spółdzielni. W walnym zgromadzeniu biorą one udział przez swoich przedstawicieli ustawowych.

W przypadku pozwanej Spółdzielni Statut nie tylko nie określa żadnych przypadków, kiedy członkiem spółdzielni może być wyjątkowo osoba o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub niemająca tej zdolności, ale zawiera zapis odmiennego treści, pozytywnie określając w § 11 przesłanki członkostwa. Przy takiej redakcji Statutu, uwzględniając przy tym treść art. 15 Pr.spółdz. powódka niewątpliwie utraciła pełną zdolność do czynności prawnych w trakcie bycia członkiem Spółdzielni, a co za tym idzie - spełnione zostały przesłanki § 20 Statutu i art. 194 § 1 pkt 3 Pr.spółdz. do wykreślenia jej z rejestru członków.

Nieskuteczne są też te zarzuty apelacji, które odwołują się do niewątpliwie trudnej sytuacji osobistej powódki oraz charakteru dochodzonego prawa. Jak trafnie podkreślił Sąd Okręgowy, zasady współżycia społecznego i treść art. 5 k.c. nie mogą stanowić samodzielnej podstawy powództwa i dochodzenia roszczeń. Przywoływane okoliczności faktyczne dotyczące niepełnosprawności powódki nie uzasadniają także tezy, że zaskarżona uchwała z tej tylko przyczyny narusza dobre obyczaje lub miała na celu pokrzywdzenie członka spółdzielni.

Nie można zgodzić się z twierdzeniem apelacji, że przez wydanie zaskarżonej uchwały powódka jest dyskryminowana z powodu swej niepełnosprawności. Godzi się podnieść, że jak wynika z § 11 ust. 1 Statutu pozwanej członkami spółdzielni mogą być przede wszystkim osoby niepełnosprawne, z wyjątkiem określonym w ustępie 2. A zatem niepełnosprawność nie tylko nie jest przeszkodą dla uzyskania członkostwa pozwanej Spółdzielni, ale wręcz pozostaje pozytywną przesłanką dla nawiązania tego stosunku. Świadczy o tym choćby zgodne pozostawianie stron w stosunku członkostwa przez okres kilkunastu lat. Trudno także mówić o dyskryminacji z powodu braku pełnej zdolności do czynności prawnych, skoro posiadanie pełnej zdolności jest jednym z wymogów uzyskania członkostwa w pozwanej Spółdzielni. W tym znaczeniu kwestionowane działania strony pozwanej nie wiążą się z niepełnosprawnością powódki oraz stopniem jej zdolności do czynności prawnych.

Nie sposób pominąć, że z istoty swej spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą, a także może prowadzić działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska (art. 1 Pr.spółdz.), a prawa i obowiązki członka są określone w ustawie stosunkowo szeroko (z art. 18 § 2 i 5 Pr.spółdz. wynika odpowiednio prawo: do uczestniczenia w walnym zgromadzeniu lub zebraniu grupy członkowskiej, otrzymania odpisu statutu i regulaminów, zaznajamiania się z uchwałami organów spółdzielni, protokołami obrad organów spółdzielni, protokołami lustracji, rocznymi sprawozdaniami finansowymi, umowami zawieranymi przez spółdzielnię z osobami trzecimi, żądania rozpatrzenia przez właściwe organy spółdzielni wniosków dotyczących jej działalności; udziału w nadwyżce bilansowej; do świadczeń spółdzielni w zakresie jej statutowej działalności; oraz obowiązek: przestrzegania przepisów prawa, postanowień statutu i opartych na nich regulaminów; dbania o dobro i rozwój spółdzielni oraz uczestniczenia w realizacji jej zadań statutowych). W świetle tych regulacji zrozumiałe jest wyłączenie w statucie pozwanej Spółdzielni członkostwa osób nie posiadających pełnej zdolności do czynności prawnych. Jak wynika z art. 18 § 4 i 6 Pr.spółdz., członkowi spółdzielni przysługują również inne prawa określone w ustawie lub w statucie, członek spółdzielni wykonuje również inne obowiązki określone w ustawie lub w statucie. W przypadku pozwanej Spółdzielni prawa i obowiązki członka ustalone w § 9 i 10 Statutu są tego rodzaju, że w niektórych wypadkach ich adresatem nie powinna być osoba, która z powodu choroby psychicznej nie jest w stanie dostatecznie kierować swym postępowaniem – a taką jest powódka ubezwłasnowolniona częściowo (art. 13 § 1 k.c.). Dotyczy to chociażby obowiązku zachowania w tajemnicy informacji, których ujawnienie mogłoby narazić Spółdzielnię na szkodę oraz obowiązku przestrzegania tajemnicy państwowej i służbowej (§ 10 pkt 10 i 11 statutu).

Uzupełniająco warto podkreślić, że aktualna sytuacja życiowa powódki choć nienajlepsza, jest na tyle stabilna, że pozwala jej na samodzielną egzystencję. Powódka dysponuje bowiem świadczeniami rentowymi i pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z rodzicami (vide oświadczenie k 8 -9). Rozwiązanie stosunku pracy i wykreślenie z rejestru członków pozwanej Spółdzielni nie pozbawia jej więc możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb

życiowych. Z kolei uprawnienie do rehabilitacji poprzez pracę wywodzone z art. 181a Pr. spółdz. nie ma charakteru bezwzględnie i nie może być realizowane z ewidentnym naruszeniem postanowień Statutu strony pozwanej.

Korzystnych dla powódki skutków procesowych nie można również wywieść z faktu, iż mimo ubezwłasnowolnienia częściowego apelująca przez okres kilku lat nadal pozostawała członkiem Spółdzielni. Z niekwestionowanych w tym zakresie ustaleń faktycznych Sądu I instancji wynika, że odpis postanowienia o częściowym ubezwłasnowolnieniu P. G. został złożony wyłącznie służbom księgowym strony pozwanej niejako przy okazji zgłoszenia do ubezpieczenia córki powódki. Powódka nigdy w formalny sposób nie powiadomiła zarządu pozwanej o swoim częściowym ubezwłasnowolnieniu, choć także na niej z mocy § 10 pkt 4 Statutu spoczywał obowiązek przestrzegania jego postanowień. Ponadto jeszcze na etapie składania pozwu skłonna była utożsamiać skutki częściowego ubezwłasnowolnienia wyłącznie z ograniczeniem władzy rodzicielskiej (tak uzasadnienia pozwu strona 2, k 3 akt).

Na koniec wreszcie wypada odnieść się do zarzutu rzekomego naruszenia art. 24 § 3 Pr. spółdz. w związku z art. 233 k.p.c. Wbrew twierdzeniom apelującej, treść kwestionowanej uchwały Rady Nadzorczej nr (...) odpowiada okolicznościom sporu, bowiem powódka na skutek częściowego ubezwłasnowolnienia utraciła pełną zdolność do czynności prawnych. Całkowicie niezrozumiale pozostają przy tym wywody dotyczące rzekomego braku uzasadnienia zaskarżonej uchwały, skoro sama powódka do pozwu załączyła na kartach 12 – 13 akt uchwałę Rady Nadzorczej wraz z uzasadnieniem.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powódki jako bezzasadną.